

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 213/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. apríla 2017 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti MAGURA, s. r. o. Vyšné Ružbachy, zastúpenej advokátom Mgr. Daliborom Tverďákom, Krmanova 1, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 82/2015 a jeho uznesením z 19. októbra 2016 a takto

rozhodol:

Sťažnosť obchodnej spoločnosti MAGURA, s. r. o., Vyšné Ružbachy, o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2016 doručená sťažnosť spoločnosti MAGURA, s. r. o. Vyšné Ružbachy (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Sžf 82/2015 a jeho uznesením z 19. októbra 2016 (ďalej len „najvyšší súd“ a „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 S 30/2013-103 z 29. októbra 2013 v spojení s opravným uznesením č. k. 1 S 30/2013-137 zo 4. júna 2015 a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Týmto rozsudkom krajský súd podľa § 250j ods. 2 písm. d) a e) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zrušil rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) č. 1100305/1/161569/2013, č. 1100305/1/161610/2013, č. 1100305/1/169541/2013 a č. 1100305/1/161518/2013 z 5. apríla 2013 a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania. Uvedenými rozhodnutiami žalovaného boli potvrdené dodatočné platobné výmery Daňového úradu Prešov č. 9712401/5/1189929/2012, č. 9712401/5/1200121/2012, č. 9712401/5/1189652/2012 a č. 1100305/1/161518/2013 z 22. júna 2012, ktorými bol sťažovateľke vyrubovaný rozdiel dane z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie júl 2010 v sume 949 335,93 €, apríl 2010 v sume 403 422,95 €, december 2010 v sume 582 269,71 € a za február 2010 v sume 274 627,11 €.

3. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“), že zásadne poprel ich účel a význam, čím mal sťažovateľku ukrátiť na jej právach. Napadnuté uznesenie s ohľadom na uvedený postup najvyššieho súdu sťažovateľka označuje za zjavne neodôvodnené, neopodstatnené, arbitrárne a príliš formalistické.

4. Sťažovateľka následne v sťažnosti podrobne argumentuje v parciálnych rovinách a predkladá vlastný pohľad na (i) rozsah prieskumnej právomoci odvolacieho orgánu

v daňovom konaní, (ii) zákonnú lehotu na vydanie dodatočného platobného výmeru, (iii) kvalitu odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu.

5. V petite sťažnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv uznesením najvyššieho súdu, toto zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Požadovala priznať aj náhradu trov konania.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv

a slobôd podľa ústavy) je rozhodnúť o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, resp. podľa § 49 zákona o ústavnom súde ako prostriedku ochrany ústavou a dohovorom zaručených základných práv alebo slobôd, je zásada subsidiarity. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04). Ústava ani zákon o ústavnom súde taktiež nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

9. Vychádzajúc z tohto princípu k preskúmaniu rozhodnutia všeobecného súdu, ktorými sa konanie nekončí, ústavným súdom môže dôjsť len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe

takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle. Najvyšší súd napadnuté zrušujúce uznesenie odôvodnil v podstatnom takto:

«Preskúmaním veci najvyšší súd zistil, že na tunajšom súde už prebiehali odvolacie konania v skutkovo totožných veciach, týkajúcich sa len iného zdaňovacieho obdobia a v plnom rozsahu poukazuje na právny názor vyjadrený v odôvodnení uznesení, napr. sp. zn. 3Sžf/109/2015, 3Sžf/144/2014, podľa ktorého spornou právnou otázkou je, či žalovaný mal v rámci odvolacieho konania prihliadať i na tie procesné vady, ktoré žalobca ako daňový subjekt v odvolaní zo dňa 16.11.2012 proti dodatočnému platobnému výmeru nenamietal. Išlo najmä o doručenie oznámenia o začatí daňovej kontroly iba daňovému subjektu a vydanie platobného výmeru po zákonom ustanovenej lehote. K tomu je potrebné poznamenať, že tieto vady už nie sú odstrániteľné v ďalšom konaní, a preto je žiaduce v spojení so zásadou proporcionality (vyváženosti) vyhodnotiť, či sú tak závažnej povahy, aby spôsobili nezákonnosť daňovej kontroly i celého daňového konania.

Podstatným v tejto súvislosti je vecne správny výklad ustanovenia § 74 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Daňový poriadok“), ktorý upravuje postup odvolacieho orgánu.

Podľa § 74 ods. 2 zákona č. 563/2009 Z.z. Daňový poriadok v znení neskorších predpisov odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v rozsahu požadovanom v odvolaní. Ak vyjdú pri preskúmaní najavo skutkové či právne okolnosti účastníkom konania neuplatnené, ktoré majú podstatný vplyv na výrok rozhodnutia, odvolací orgán na ne pri rozhodovaní prihliadne; odvolací orgán nie je viazaný len návrhmi účastníka konania a môže zmeniť odvolaním napadnuté rozhodnutie aj v jeho neprospech. V rámci odvolacieho konania môže odvolací orgán výsledky daňového konania doplňovať, odstraňovať chyby konania alebo toto doplnenie alebo odstránenie chýb uložiť správcovi dane s určením primeranej lehoty.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v rozsahu požadovanom v odvolaní. Žalobca v odvolaní zo dňa 16.11.2012 z procesných väd namietal iba, že dodatočný platobný výmer nebol vydaný v zákonnej lehote 15 dní od skončenia daňovej kontroly a z tohto dôvodu ide o nezákonné rozhodnutie. Dôvody odvolania smeroval aj k meritu veci a v doplnení odvolania predložil odborné stanovisko 4/2012 vypracované znalcom [REDACTED], Košice vo veci

uplatnenia nároku na odpočítanie dane pri nadobudnutí tovaru v tuzemsku z iného členského štátu.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia žalovaného vyplýva, že sa vyrovnal so všetkými skutočnosťami, ktoré urobil daňový subjekt spornými v rámci odvolacieho konania. Pokiaľ ide o nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia, táto skutočnosť nemá za dôsledok nezákonnosť rozhodnutia. V týchto prípadoch je ochrana zabezpečovaná v rámci konania proti nečinnosti orgánov verejnej správy podľa § 250t OSP. Právny význam uvedeného ustanovenia je daný iba v súvislosti s lehotami ovplyvňujúcimi samotnú daňovú povinnosť, a to zánik práva vyrubiť daň a rozdiel dane podľa § 69 Daňového poriadku.

Pokiaľ ide o ustanovenie § 74 ods. 2 druhá veta zákona č. 563/2009 Z. z., toto upravuje zásadu, podľa ktorej v priebehu odvolacieho konania neplatí zásada zákazu reformácie in peius (zákaz zmeny k horšiemu) a teda, že odvolací orgán je oprávnený pri zistení nových skutočností zmeniť rozhodnutie v neprospech daňového subjektu. Ide o hmotnoprávne skutočnosti, ktoré majú podstatný vplyv na „výrok“ rozhodnutia.

Podľa § 250i ods. 3 OSP pri preskúvaní zákonnosti a postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Pri preskúvaní postupu správneho orgánu je nevyhnutné vyhodnotiť, či procesné vady priamo ovplyvnili ústavný princíp spravodlivého konania a spôsobili daňovému subjektu odňatie možnosti riadne konať pred daňovým orgánom.

V ďalšom konaní súd prvého stupňa vec opätovne preskúma a v konaní sa bude zaoberať aj meritórnymi dôvodmi žaloby.»

10. Ustálená judikatúra ústavného súdu zodpovedá jeho všeobecnejšie formulovanému ustálenému prístupu, podľa ktorého nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

11. Podľa § 250ja ods. 3 OSP ak odvolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie správneho orgánu v medziach žaloby nie je v súlade so zákonom a súd prvého stupňa žalobu zamietol, môže rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť tak, že zruší rozhodnutie správneho orgánu a vráti vec žalovanému správnenému orgánu na ďalšie konanie. Inak o odvolaní rozhodne spôsobom podľa § 219 až § 221 tohto zákona. Podľa § 222 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, prerušiť konanie, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do právomoci ktorého vec patrí.

12. Ústavný súd stabilne zastáva názor, že predpokladom záveru o porušení niektorého z ústavou garantovaných práv je také jeho porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v zodpovedajúcom procesnom predpise (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). Uvedený názor zvlášť platí podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu o základnom práve na súdnu ochranu, resp. práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Sťažovateľkou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bol zrušený rozsudok krajského súdu v spojení s opravným uznesením a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, nie je rozhodnutím, ktorým by sa dané súdne konanie právoplatne skončilo. Naopak, napadnuté uznesenie nastolilo stav, kedy sa konanie pred súdom vracia do štádia prvostupňového konania. Námiety obsiahnuté v sťažnosti môžu byť preto

sťažovateľkou uplatnené a preskúmané v konaní pred všeobecným súdom (v správnom súdnictve), a to v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom.

14. Podľa názoru ústavného súdu interpretácia a následná aplikácia ustanovenia § 74 ods. 2 daňového poriadku ani § 221 ods. 1 písm. h) a ods. 2 OSP (v spojení s § 250ja ods. 3 druhou vetou OSP) na prípad sťažovateľky nemá charakter extrémneho vybočenia z pravidiel rozhodovania o zrušení rozhodnutia a vrátenia veci prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd dostatočným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie vrátane vyslovenia svojho právneho názoru, pričom uložil súdu prvého stupňa aj povinnosť zaoberať sa meritórnymi dôvodmi žaloby sťažovateľky.

15. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že rovnako rozhodol aj v ďalších veciach sťažovateľky, *in concreto* vo veci sp. zn. III. ÚS 541/2015, v rámci ktorého bol predmetom konania ústavný prieskum štyroch sťažností sťažovateľky podobného charakteru, ako aj vo veci sp. zn. I. ÚS 69/2016.

16. Keďže zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené ani arbitrárne a rozhodovanie vo veci sťažovateľky bude v právomoci všeobecného súdu, ústavný súd v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia najvyššieho súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. apríla 2017